

Trávenie voľného času

SPRÁVA Z PANELU MLADÝCH

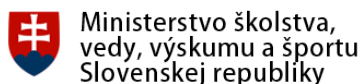
Úvod

Cieľom projektu bolo zrealizovať prieskum názorov a skúsenosti mladých ľudí vo veku 15 – 19 rokov vo vzťahu k tráveniu voľného času.

Zber dát prebiehal vo februári 2018, výskumnú vzorku tvoril Panel mladých, ktorý je súčasťou projektových aktivít Rady mládeže Slovenska¹. Zber dát administrovala Rada mládeže Slovenska. Vzorku tvoria študenti stredných škôl v rámci celého Slovenska. Dotazníky boli v online podobe a vyplnilo ich celkovo 261 respondentov.

V prieskume sme využili viaceré otázky z dotazníkového prieskumu realizovaného v roku 2007 Radou mládeže Slovenska² v rámci projektu *Čo si myslia mladí – ich voľný čas a aktívna účasť na živote spoločnosti*.

Predkladaná správa z prieskumu je doplnkom kvalitatívneho výskumu, ktorý bol v rámci projektu realizovaný. Výskumné zistenia sú vzhľadom na veľkosť vzorky a jej limitovanú reprezentativitu zovšeobecniteľné len na tú časť populácie mladých ľudí, ktorí sa projektu zúčastnili.

Projekt bol financovaný z Programov pre mládež MŠVVaŠ SR - PRIORITY mládežníckej politiky pod výzvou č. PRIORITY/D/3/2017.

---

¹ <http://strukturovanydialog.sk/co-je-panel-mladych/>

² Dotazník spolu so správou z prieskumu z roku 2007 sú dostupné na stránke IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže (<https://www.iuventa.sk/sk/Vyskum-mladeze/Vyskumy-katalog-dat/2007/Co-si-myslia-mladi-ich-volny-cas-a-aktivna-ucast-na-zivote-spolocnosti.alej>)

Obsah

Úvod	1
Hlavné závery	3
1. Koľko voľného času majú mladí ľudia	4
2. Čo znamená voľný čas pre mladých ľudí	6
3. Časová intenzita vybraných voľnočasových aktivít	7
4. Miera slobody pri rozhodovaní o trávení voľného času	8
5. Subjektívne hodnotenie využívania voľného času	9
6. Preferované možnosti trávenia voľného času	11
Prvostupňové triedenie odpovedí	12

Hlavné závery

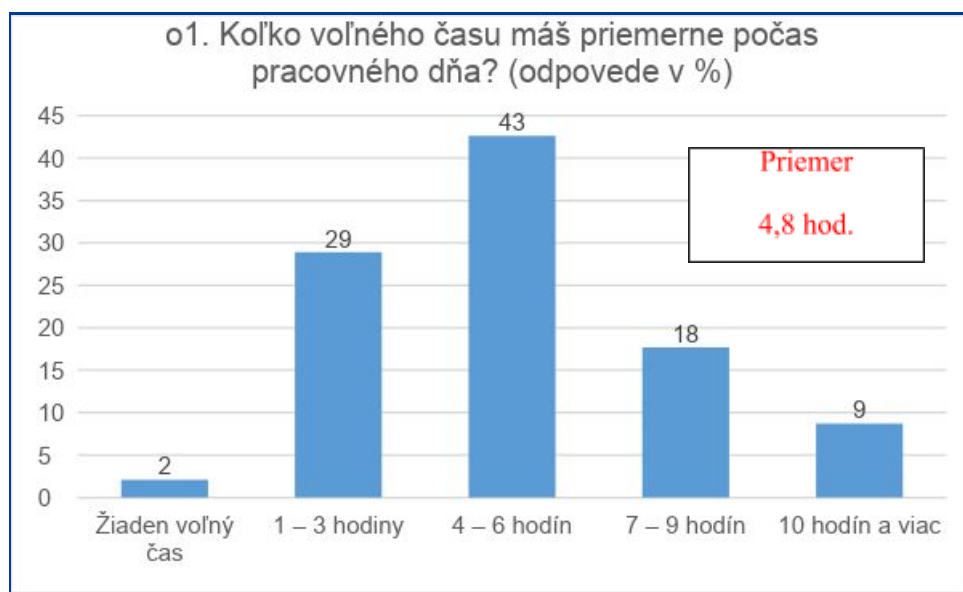
- Celkovo je možné konštatovať, že mladí ľudia prevažne nemajú dostatok voľného času. Potvrďuje to tak priemerný odhad ako aj subjektívne hodnotenie tejto skutočnosti. Až 51% respondentov uviedlo, že majú málo času, a potrebovali by ho viac.
- Voľný čas je predovšetkým časom „pre seba“ a svojich blízkych. Uvádzané sú hlavne venovanie sa záľubám, priateľom a rodine, či jednoducho „ničnerobeniu“.
- Dôležitosť technológií v životoch mladých ľudí nikto nespochybňuje, sú to nástroje na komunikáciu, zábavu, či vyhľadávanie informácií. A trávia nimi „hodiny“.
- Ukazuje sa, že mládež v sledovanej cieľovej skupine má pomerne vysokú deklarovanú autonómiu, pokiaľ ide o rozhodovanie o svojom voľnom čase. Viac ako polovica respondentov sa rozhodujú vždy sami, na základe vlastného úsudku. Takmer tretina respondentov uviedla, že sa rozhodujú sami, no zvyknú sa poradiť s inými.
- Najväčšou prekážkou možnosti mať viac voľného času sú povinnosti a práca (uvádzajú takmer dve tretiny respondentov). Prekážkou pre vyššiu spokojnosť s možnosťou trávenia voľného času však môže byť aj nedostatok informácií o možnostiach, nedostatok finančných prostriedkov, či nedostatočná ponuka možností v okolí bydliska.
- Takmer polovica mladých chce svoj voľný čas využívať efektívnejšie, až 58% respondentov deklaruje, že im záleží na tom, ako využívajú voľný čas.
- Naše dáta naznačujú, že preferovanými možnosťami trávenia voľného času je možnosť fyzického bytia s priateľmi/ kamarátmi (vonku), prípadne možnosť „podniknúť niečo s priateľmi“
- Na druhej strane, pokiaľ ide o aktivity v občianskych združeniach, CVČ, mládežníckych kluboch či dokonca dobrovoľníctvo, toto nie sú aktivity, ktoré by mladí ľudia uvádzali ako preferované možnosti trávenia voľného času. Vzhľadom na veľmi nízke zastúpenie týchto odpovedí je dokonca možné konštatovať, že to nie je typ aktivít, ktoré by boli považované za formy trávenia voľného času. Toto tvrdenie však potrebuje ďalšie hlbšie skúmanie.

1. Koľko voľného času majú mladí ľudia

Celkovo je možné konštatovať, že aj kvantitatívne údaje potvrdzujú nedostatok voľného času, resp. času ktorým môžu mladí ľudia voľne „disponovať“. Priemerná hodnota voľného času je na úrovni 4,8 hod. počas pracovného dňa. Ako vidíme v grafe č.1, približne tretina respondentov (29%) uviedlo, že majú počas pracovného týždňa v priemere 1 – 3 hodiny voľného času (denne), 43% respondentov uviedlo hodnotu v intervale 4 – 6 hodín, a ďalších 18% respondentov uviedlo, že majú 7 – 9 hodín voľného času denne. Približne desatina uviedla viac ako desať hodín voľného času v priemere denne.

Treba doplniť, že otázka smeruje na hrubý, resp. priemerný „odhad“, ktorý v takomto prípade podlieha subjektívnym hodnoteniam.

Graf č. 1 Priemerný počet hodín voľného času

O niečo výpovednejšia je potom ďalšia otázka, v ktorej sme sa pýtali sa subjektívne pociťovanie dostatku resp. nedostatku voľného času u našich respondentov. Ako je zrejmé z grafu č. 2, len menej ako desatina respondentov (7%) uviedla, že majú dostatok voľného času. 40% respondentov uviedlo, že majú času dostatok. Najviac, až 51% respondentov uviedlo, že majú málo času, a potrebovali by ho viac.

Graf č. 2 Subjektívne hodnotenie dostatku resp. nedostatku voľného času

2. Čo znamená voľný čas pre mladých ľudí

Na otázku, čo pre mladých znamená voľný čas, až 53 % respondentov uviedlo, že je to možnosť venovať sa svojim záľubám, záujmom a koníčkom. Ďalších 25% respondentov uviedlo, že je to pre nich čas s priateľmi a rodinou. Desatina respondentov (10%) označilo ako svoju subjektívnu charakteristiku voľného času atribút „ničnerobenie“. Len 5% respondentov v tejto súvislosti uviedlo priestor pre ďalšie vzdelávanie. Možnosť „pomáhať svojmu okoliu“ neuviedol žiaden respondent.

Graf č. 3 Subjektívna definícia voľného času

3. Časová intenzita vybraných voľnočasových aktivít

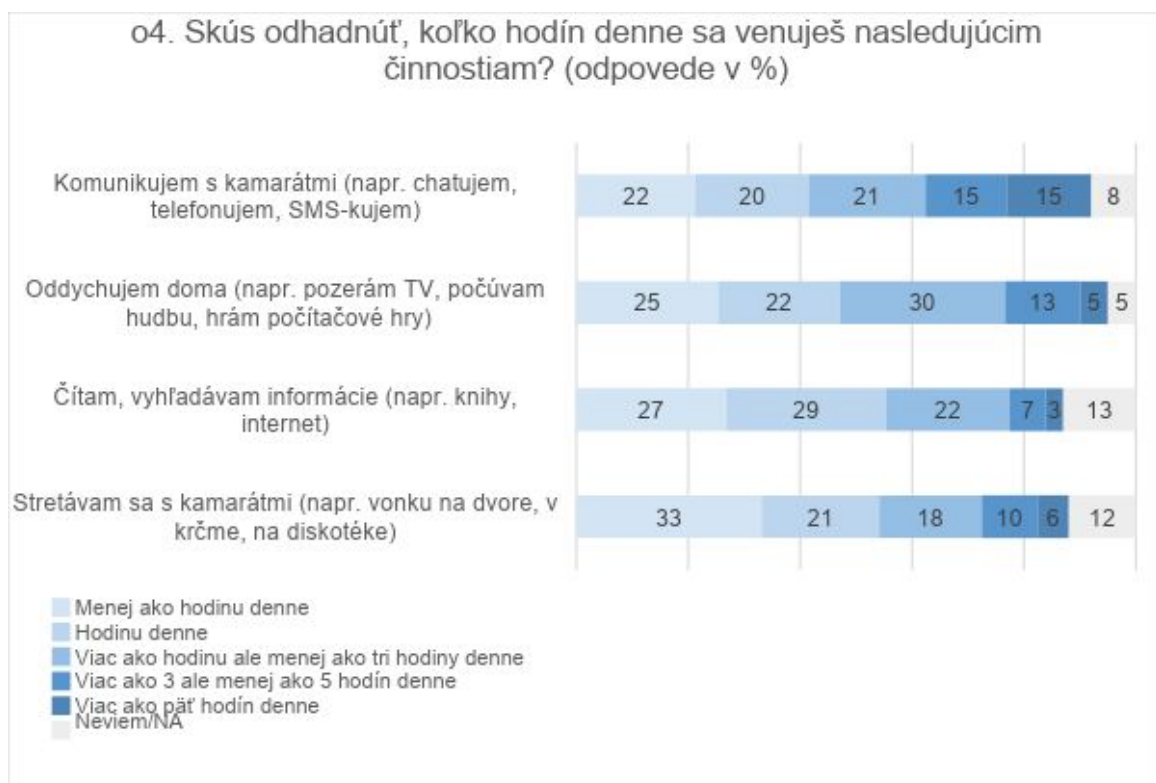
V kontexte dostupných znalostí o význame technológií a online komunikácie v životoch mladých ľudí nie je prekvapujúce, že relatívne najviac času trávia komunikáciou s kamarátmi (chat, telefón, SMS, ...). Až 70% respondentov uviedlo, že takejto aktivite sa venuje viac ako hodinu denne.

Pasívny oddych doma (pri TV, počúvaní hudby ,či hraní PC hier) viac ako hodinu denne uviedlo rovnako 70% respondentov.

Čítanie, resp. vyhľadávanie informácií na internete viac ako hodinu denne uviedlo 60% respondentov.

Stretávanie sa s kamarátmi je aktivita, pri ktorej až tretina respondentov uviedla intenzitu menej ako hodinu denne. Ďalších 54% respondentov trávi s kamarátmi viac ako hodinu denne (viac graf č. 4).

Graf č. 4 Vybrané voľnočasové aktivity

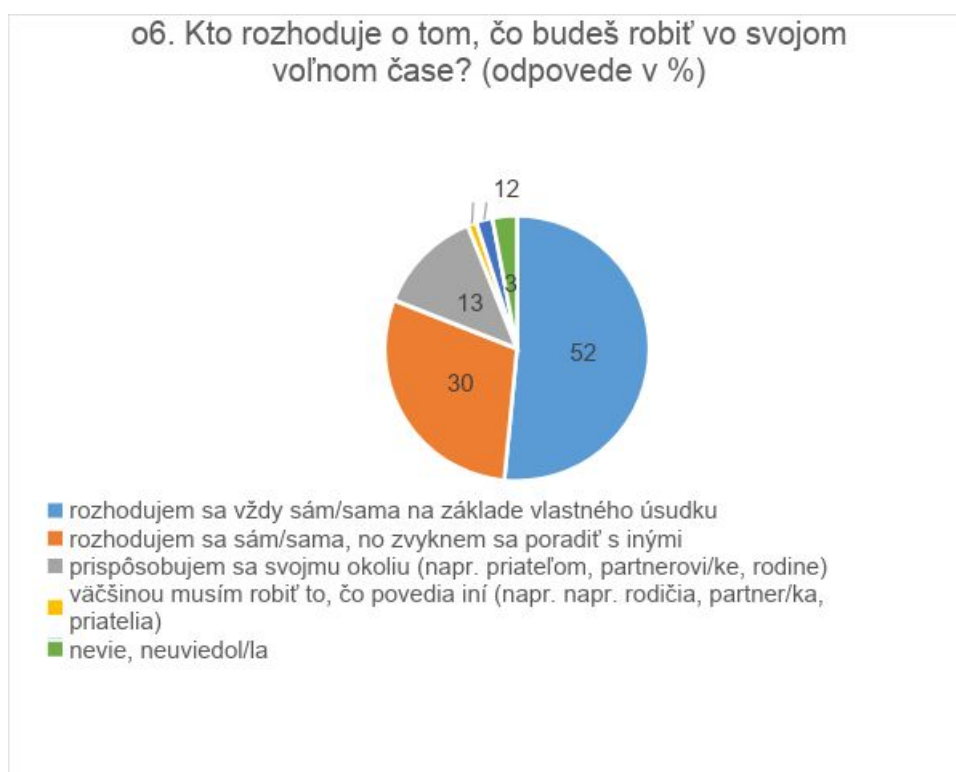

4. Miera slobody pri rozhodovaní o trávení voľného času

Ukazuje sa, že mládež v sledovanej cieľovej skupine má pomerne vysokú deklarovanú autonómiu, pokiaľ ide o rozhodovanie o svojom voľnom čase. Viac ako polovica respondentov (52%) uviedla, že sa rozhodujú vždy sami, na základe vlastného úsudku. Takmer tretina (30%) respondentov uviedla, že sa rozhodujú sami, no zvyknú sa poradiť s inými. 13% respondentov sa pri týchto rozhodnutiach prispôsobuje svojmu okoliu (napr. priateľom, partnerovi/ partnerke, rodine apod.).

Len 1% zapojených respondentov uviedlo, že väčšinou musia robiť to, čo povedia iní.

Graf č. 5 Autonómia pri rozhodovaní o voľnom čase

5. Subjektívne hodnotenie využívania voľného času

V kontexte vyššie uvedených tém je potom zaujímavé sledovať, ako je to s celkovými možnosťami a obmedzeniami vo vzťahu k voľnému času medzi mladými ľuďmi.

Pri výroku „*Veľa svojho času musím venovať povinnostiam a práci*“ až 59 % respondentov uviedlo, že úplne alebo skôr súhlasia s týmto výrokom.

Len približne polovica respondentov (49%) súhlasila (úplne alebo skôr), že „*majú dostatok informácií o tom, čo sa u nás deje a kam sa môžem zapojiť*“.

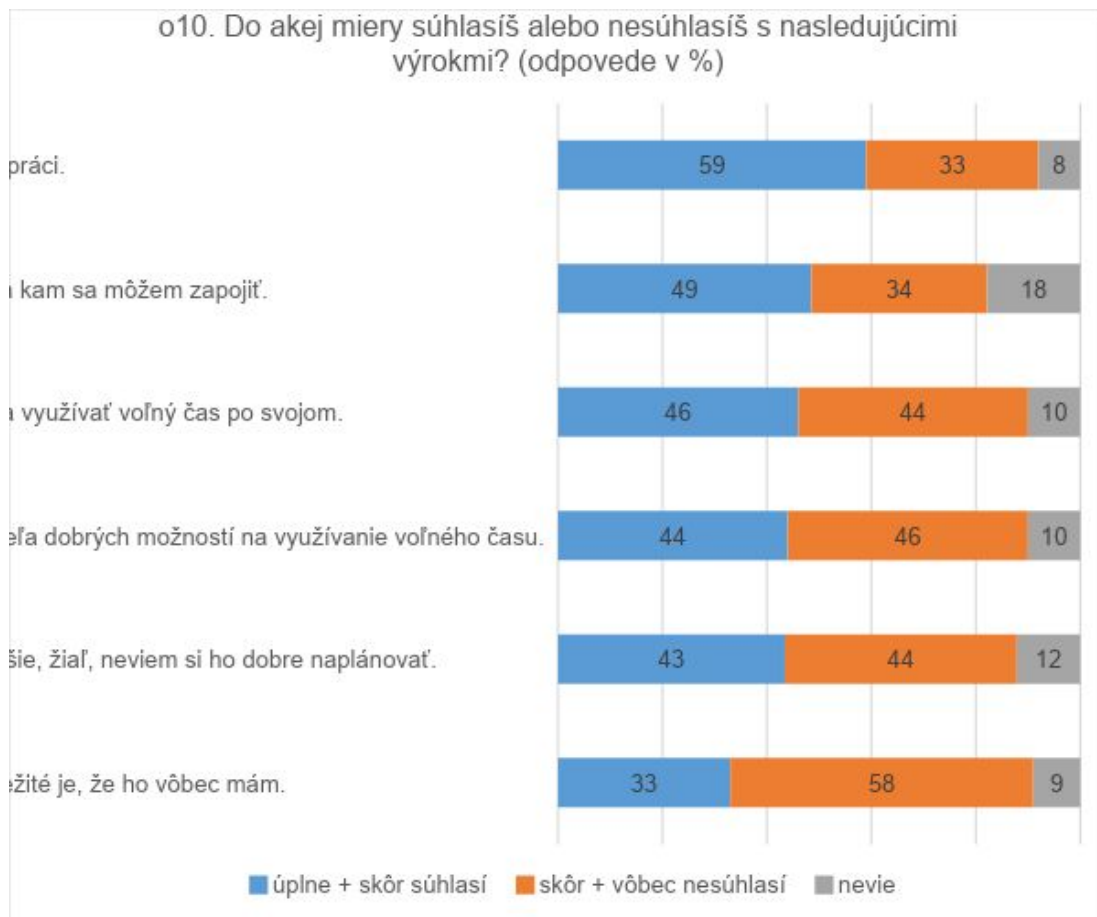
Finančné prostriedky vo vzťahu k preferovaným možnostiam trávenia voľného času môžu byť prekážkou pre približne polovicu respondentov (44%) . Druhých 46% respondentov uviedlo (úplne alebo skôr) súhlas tým, že majú dostatok peňazí na to, aby mohli využívať voľný čas po svojom.

Nesúhlas však prevažuje mierne pri výrok „*moje okolie (sídliisko, mesto, obec) mi poskytuje veľa dobrých možností na využívanie voľného času*“. 46% respondentov s týmto výrokom skôr alebo úplne nesúhlasilo. Opačné, súhlasné stanovisko v tomto prípade zaujalo 44% respondentov.

Tak povediac nerozhodne vyšlo hodnotenie súhlasu resp. nesúhlasu a výrokom „*Svoj voľný čas by som chcel/a využívať efektívnejšie, žiaľ, neviem si ho dobre naplánovať*.“ Zatiaľ čo 43% respondentov sa v tomto prípade priklonilo k súhlasu, 44% respondentov s týmto výrokom skôr alebo úplne nesúhlasilo.

Voľný čas je podstatnou veličinou v životoch mladých ľudí. Až 58% respondentov uviedlo, že skôr alebo vôbec nesúhlasia s výrokom „*nezáleží mi na tom, ako využívam voľný čas. Dôležité je, že ho vôbec mám*“ (viac vid' graf č. 6)

Graf č. 6 Subjektívne možnosti využívania voľného času

6. Preferované možnosti trávenia voľného času

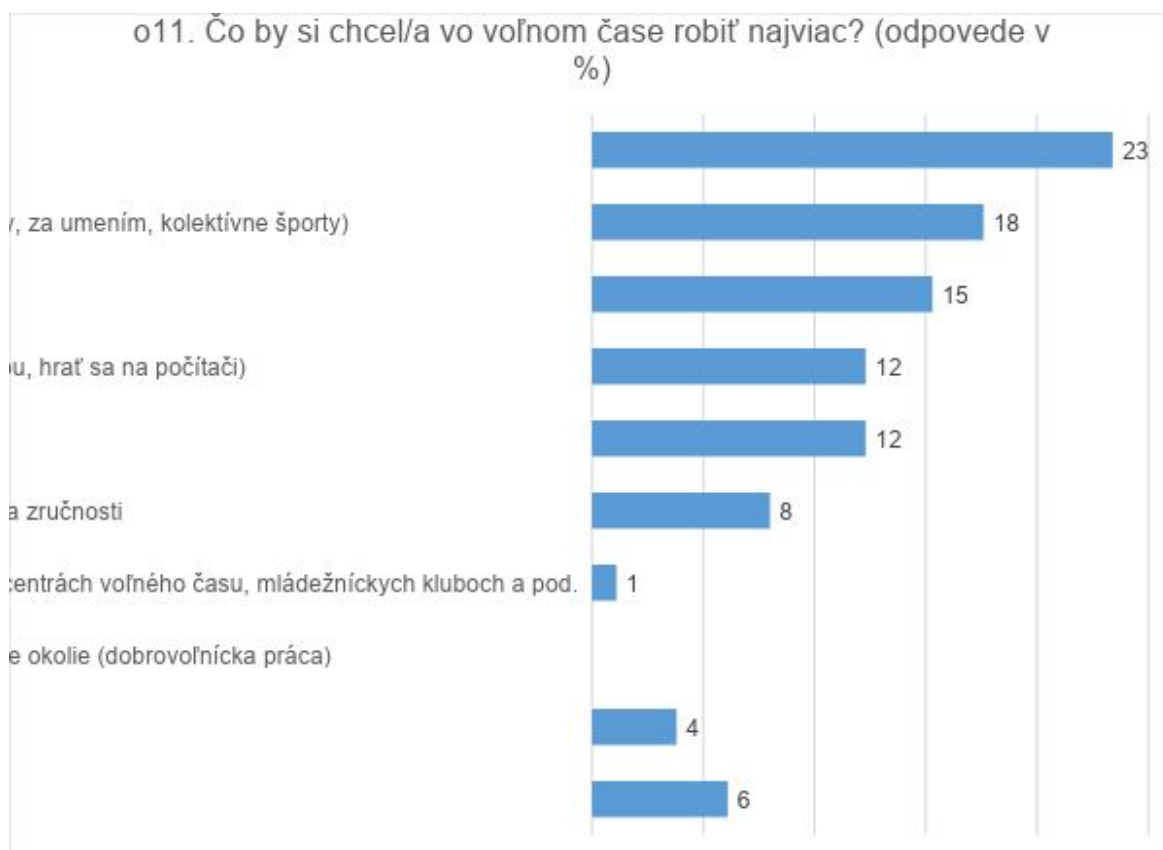
Naše dáta naznačujú, že preferovanými možnosťami trávenia voľného času je možnosť fyzického bytia s priateľmi/ kamarátmi (vonku).

Najviac preferovanou možnosťou trávenia voľného času je „byť s kamarátmi vonku“. Takúto odpoveď uviedlo až 23% respondentov. Druhou najčastejšie uvádzanou odpoveďou je možnosť „podniknúť niečo s priateľmi (napr. výlety do prírody, za umením, kolektívne športy apod.)“. Takúto odpoveď uviedlo ďalších 18% respondentov.

Možnosť venovať sa záľubám uviedlo 15% respondentov. Ďalšie vzdelávanie uviedlo 8% respondentov.

Pasívne formy trávenia voľného času, teda odpočinok doma pri TV, hudbe, hraní na PC apod. uviedlo 12% respondentov. Rovnako veľká je ale skupina, ktorá by sa najviac chcela venovať športu (12%).

Pokiaľ ide o aktivity v občianskych združeníach, CVČ, mládežníckych kluboch či dokonca dobrovoľníctvo, toto nie sú aktivity, ktoré by mladí ľudia uvádzali ako preferované možnosti trávenia voľného času (uviedlo len 1% respondentov).

Prvostupňové triedenie odpovedí

Voľnočasové trendy – Panel mladých

Prvostupňové triedenie odpovedí

Zber dát - február 2018

Veľkosť vzorky N = 261 respondentov

SD1. Kraj bydliska (kde sa väčšinou zdržiavaš počas roka)

1. Bratislavský kraj	21,5
2. Trnavský kraj	13,0
3. Trenčiansky kraj	0,4
4. Nitriansky kraj	2,3
5. Žilinský kraj	21,8
6. Banskobystrický kraj	0,4
7. Prešovský kraj	38,3
8. Košický kraj	2,3

SD2. Bývaš v sídle s počtom:

1. do 1 000 obyvateľov	18,8
2. 1 000 – 4 999 obyvateľov	21,5
3. 5 000 – 19 999 obyvateľov	18,0
4. 20 000 – 99 999 obyvateľov	31,8
5. 100 000 – 499 999 obyvateľov	2,7
6. 500 000 obyvateľov a viac	7,3

SD3. V akom type sídla tráviš väčšinu času počas roka?

1. na dedine	34,1
2. v malom meste	30,7
3. vo väčšom meste	24,1
4. v hlavnom meste	11,1

SD4. Si členom mládežníckej organizácie?

1. áno	11,9
2. nie	88,1

SD5. Ktorá z nasledujúcich možností sa Tvojom prípade najviac hodí?

1. som žiak, študent	81,3
2. študujem a zároveň pracujem na plný úväzok	-
3. študujem a zároveň pracujem na čiastočný úväzok	17,1
4. pracujem na plný úväzok	0,6
5. pracujem na čiastočný úväzok	-
6. som nezamestnaný	0,6
7. iné (čo?)	-

SD6. Si žiakom/študentom na:

1. ZŠ	-
2. SoŠ bez maturity	32,6
3. SoŠ s maturitou	0,4
4. Gymnázium	64,0
5. Nadstavbové štúdium	-
6. Vysoká škola/Univerzita	-
7. iné (čo?)	-

SD7. Si ...

1. Muž	51,7
2. Žena	42,9
999. Nechcem odpovedať	5,4

SD9. Považuješ sa za ...

	Áno 1	Nie 2	Nechcem odpovedať 999	Neviem 777
... súčasť etnickej menšiny.	9,2	82,8	5,0	3,1
... súčasť náboženskej menšiny.	11,5	80,8	3,8	3,8
... lesba, gay, bisexuál alebo inej ako heterosexuálnej sexuálnej orientácie.	3,4	89,3	2,7	4,6
... zdravotne znevýhodneného/znevýhodnenú.	5,7	89,7	1,5	3,1
... osobu s finančnými ťažkosťami.	10,0	84,3	3,1	2,7

01. Koľko voľného času máš priemerne počas pracovného dňa? Uved' v hodinách: .....

Žiaden čas	2,1
1 – 3 hodiny	28,9
4 – 6 hodín	42,6
7 – 9 hodín	17,7
10 hodín a viac	8,7

02. Voľný čas pre mňa predovšetkým znamená (označ možnosť, ktorú považuješ za najvýstižnejšiu):

1. ničnerobenie	10,3
2. oddych s priateľmi a rodinou	24,9
3. možnosť venovať sa svojim záľubám, záujmom a koníčkom	52,9
4. priestor na ďalšie vzdelávanie	4,6
5. možnosť pomáhať svojmu okoliu	
6. iné, uveďte	4,6
9. neviem	2,3
88. neuviedol/la	0,4

03. Ako by si vo všeobecnosti zhodnotil/a množstvo voľného času, ktorý máš?

1. mám ho veľa, neviem čo s ním	6,5
2. mám ho dostatočne, tak akurát	39,8
3. mám ho málo, potreboval/a by som viac	51,3
9. neviem	0,8

04. Voľný čas je možné využívať rôznymi spôsobmi. Niekedy potrebujeme len pasívne oddychovať, inokedy máme potrebu viac sa zapájať do rôznych aktivít. Nejaký čas na oddych doma s rodinou alebo priateľmi máme každý deň. Pozri sa, prosím, na uvedené možnosti a skús odhadnúť, koľko hodín denne sa venuješ nasledujúcim činnostiam.

	Menej ako hodinu denne	Hodinu denne	Viac ako hodinu ale menej ako tri hodiny denne	Viac ako 3 ale menej ako 5 hodín denne	Viac ako päť hodín denne	Neviem	NA
	1	2	3	4	5	9	88
Oddychujem doma (napr. pozerám TV, počúvam hudbu, hrám počítačové hry)	25,3	21,8	29,5	13,4	5,0	3,1	1,9
Komunikujem s kamarátmi (napr. chatujem, telefonujem, SMS-kujem)	21,5	20,3	21,1	14,6	15,3	5,7	1,5
„Chodím po obchodoch“	72,8	3,8	2,3	1,1	0,8	16,5	2,7
Stretávam sa s kamarátmi (napr. vonku na dvore, v krčme, na diskotéke)	33,3	21,1	18,4	10,0	5,7	9,6	1,9
Čítam, vyhľadávam informácie (napr. knihy, internet)	26,8	28,7	22,2	6,5	3,1	10,1	2,7

O5. Sú mnohé spôsoby, ako prežívať voľný čas okrem bežného oddychu doma alebo s priateľmi. Nemusíme ich vykonávať každý deň, ale sú súčasťou toho, ako využívame čas po splnení všetkých povinností, ktoré máme. Skús sa teraz preto zamyslieť, ako často vykonávaš ďalšie uvedené aktivity:

Aktivity / frekvencia	Každý deň	Raz za týždeň	Aspoň raz za dva týždne	Raz za mesiac	Menej ako raz za mesiac	Neviem posúdiť	NA
	1	2	3	4	5	6	88
Navštevujem kultúrne podujatia (napr. kino, divadlo, koncerty)	1,1	5,0	5,7	31,4	39,1	15,7	1,9
Venujem sa svojím záujmom a koníčkom (napr. športujem, chodím do prírody, staviam modely, niečo zbieram)	41,8	26,1	10,7	5,0	2,7	12,3	1,5
Rozširujem si svoje vzdelanie (napr. ZÚŠ, jazykový alebo počítačový kurz, doučovanie)	10,7	26,8	6,1	6,9	15,3	31,4	2,7
Chodím na krúžky, stretnutia (napr. do centra voľného času, občianskeho združenia, spoločenstva, klubu)	5,4	16,1	4,6	5,4	23,4	43,3	1,9
Zapájam sa do aktivít, ktoré organizuje niekto v našej obci (meste, dedine)	2,3	4,2	4,6	8,0	34,9	42,9	3,1
Chodím na stretnutia žiackej školskej rady, študentského parlamentu, obecnej/mestskej rady mládeže a pod.	2,3	5,0	4,2	1,9	23,0	60,9	2,7
Organizujem stretnutia, aktivity, podujatia pre druhých	5,0	3,1	5,4	8,0	23,8	51,3	3,4
Pracujem ako dobrovoľník/ dobrovoľníčka v mimovládnej organizácii, ako vedúci/vedúca, animátor/ka a pod.	4,6	4,2	3,1	7,3	22,6	55,6	2,7

O6. Kto rozhoduje o tom, čo budeš robiť vo svojom voľnom čase?

1. rozhodujem sa vždy sám/sama na základe vlastného úsudku	51,7
2. rozhodujem sa sám/sama, no zvyknem sa poradiť s inými (napr. rodičia, partner/ka, priatelia)	29,5
3. prispôsobujem sa svojmu okoliu (napr. priateľom, partnerovi/ke, rodine)	13,0
4. väčšinou musím robiť to, čo povedia iní (napr. napr. rodičia, partner/ka, priatelia)	1,1
5. vôbec nerozhodujem o tom, ako budem prežívať svoj voľný čas – rozhoduje za mňa niekto iný	1,5
6. iné	
9. neviem	1,9
88. neuviedol/la	1,1

O7. Na škále od 1 po 5 označ, do akej miery vplyvajú na tvoje rozhodovanie o tom, čo budeš robiť vo voľnom čase iní ľudia. Číslo 1 znamená, že nemajú žiadny vplyv, číslo 5 znamená, že na tvoje rozhodnutie majú rozhodujúci vplyv. (dopočet do 100% - odpovede „nevedol“

	1 (Žiadny)	2	3	4	5 (Rozhodujúci)
Rodičia	11,9	26,8	34,9	17,6	7,7
Priatelia	14,6	32,6	31,0	16,1	4,6
Učítelia	51,7	27,2	12,6	5,0	1,9
Niektu iný	59,8	14,2	10,3	5,0	6,1

O8. Ak sú v tvojom blízkom okolí nasledujúce možnosti využívania voľného času, vyznač na škále, do akej miery ich využívaš. Číslo 1 znamená, že ich vôbec nevyužívaš, číslo 5 znamená, že ich využívaš najviac ako môžeš. Ak uvedené možnosti v tvojom okolí nie sú, označ možnosť „Nie sú“.

	1 (Vôbec nevyužívam)	2	3	4	5 (Využívam najviac ako sa dá)	Nie sú	Neviem	NA
	1	2	3	4	5	6	9	88
Možnosti športového vyžitia (napr. ihriská, parky)	27,6	24,9	20,3	10,0	11,5	1,9	0,8	3,1
Možnosti kultúrneho vyžitia (napr. divadlá, kiná, koncerty)	11,9	31,8	26,4	13,0	6,5	5,4	2,7	2,3
Možnosti získavania informácií (knihnice, informačné centrá)	42,1	27,6	10,3	7,7	2,3	4,6	1,9	3,4
Centrá voľného času	65,1	11,5	5,7	3,4	2,7	5,4	3,4	2,7
Mimovládne organizácie, ktoré poskytujú možnosti na prežívanie voľného času	59,4	9,2	6,5	2,7	4,6	8,4	6,9	2,3
Škola, školský klub, krúžky v škole	48,3	15,7	13,0	8,4	4,6	3,8	3,8	2,3
Otvorené kluby, nízkoprahové kluby	57,1	12,3	9,6	4,6	1,5	7,3	4,6	3,1
Pastoračné centrum, zborový dom	70,9	5,4	5,4	2,7	1,1	8,4	3,8	2,3
Základná umelecká škola	67,4	6,9	4,2	5,4	4,6	5,0	3,4	3,1
Vzdelávacie inštitúcie (napr. jazyková škola,	57,1	8,0	7,7	8,0	5,7	8,4	2,7	2,3

počítačový kurz a pod.)								
-------------------------	--	--	--	--	--	--	--	--

O9. Ak zoberieš do úvahy celkové možnosti využívania voľného času, ako by si ich ohodnotil/a podľa nasledujúcich kritérií? Označuj ich ako v škole, pričom 1 znamená najlepšie hodnotenie a 5 najhoršie:

	1 (Najlepšie)	2	3	4	5 (Najhoršie)	Neviem/ NA
ich dostupnosť vo všeobecnosti	14,6	32,6	28,7	4,6	4,6	14,9
ich kvalita vo všeobecnosti	14,2	29,9	28,4	7,3	2,7	17,6
ich finančná dostupnosť	10,3	30,7	28,7	10,3	4,2	15,7
ich časová dostupnosť	11,5	25,7	28,0	11,5	6,5	16,9
možnosť ovplyvniť to, aké konkrétne aktivity je možné v rámci týchto možností realizovať	11,9	21,8	27,6	4,6	7,7	26,4

O10. Do akej miery súhlasíš alebo nesúhlasíš s nasledujúcimi výrokmí?

	Úplne súhlasím	Skôr súhlasím	Skôr nesúhlasím	Vôbec nesúhlasím	Neviem
Nezáleží mi na tom, ako využívam voľný čas. Dôležité je, že ho vôbec mám.	10,0	23,0	32,2	25,7	9,2
Moje okolie (sídliisko, mesto, obec) mi poskytuje veľa dobrých možností na využívanie voľného času.	11,5	32,6	30,3	15,3	10,4
Veľa svojho času musím venovať povinnostiam a práci.	23,0	35,6	23,8	9,6	8,1
Mám dostatok peňazí na to, aby som mohol/mohla využívať voľný čas po svojom.	15,3	31,0	29,1	14,9	9,5
Svoj voľný čas by som chcel/a využívať efektívnejšie, žiaľ, neviem si ho dobre naplánovať.	15,3	28,0	27,2	17,2	12,3
Mám dostatok informácií o tom, čo sa u nás deje a kam sa môžem zapojiť.	13,8	34,9	24,1	9,6	17,7

O11. Čo by si chcel/a vo voľnom čase robiť najviac? (Označ najviac uprednostňovanú možnosť):

1. odpočívať doma (napr. sledovať TV, počúvať hudbu, hrať sa na počítači)	12,3
2. ďalej sa vzdelávať, prehľbovať si svoje vedomosti a zručnosti	8,0
3. byť s kamarátmi a známymi vonku	23,4
4. športovať	12,3
5. venovať sa záľubám	15,3
6. podniknúť niečo s priateľmi (napr. výlety do prírody, za umením, kolektívne športy)	17,6
7. venovať sa aktivitám v občianskych združeniach, centrách voľného času, mládežníckych kluboch a pod.	1,1
8. venovať sa aktivitám, ktoré by som robil/a pre svoje okolie (dobrovoľnícka práca)	
9. iné, uveďte	3,8
Neuviedol/la	6,1

O12. Nakoľko sa tvoja predstava o ideálnych aktivitách vo voľnom čase zhoduje s tým, čo v skutočnosti vo voľnom čase robíš?

1. Svoj voľný čas mám naplnený aktivitami úplne podľa svojich predstáv.	20,3
2. V podstate robím vo voľnom čase to, čo by som chcel, ale rád by som robil/a aj iné aktivity.	51,7
3. To, čo robím vo svojom voľnom čase sa odlišuje od mojej ideálnej predstavy.	19,5
4. Najradšej by som vo svojom voľnom čase robil/a niečo úplne iné ako teraz.	1,9
9. Neviem.	3,8
88. Neodpovedal/a.	2,7

(Odpovedajú všetci tí respondenti, ktorý v otázke č.12 za svoju odpoveď zvolili inú možnosť ako 1.)

O13. Aký je hlavný dôvod toho, že sa tvoje predstavy o ideálne prežitom voľnom čase líšia od skutočnosti? (Označte jeden, najdôležitejší/najzávažnejší dôvod.)

1. na tie aktivity, ktoré by som chcel/a robiť, nemám dostatok času	30,0
2. nedostatok možností v mojom okolí	8,7
3. mám málo priateľov, ktorí by zdieľali moje predstavy o voľnom čase	7,1
4. nedostatok informácií	0,8
5. nedostatok finančných prostriedkov	9,9
6. vlastná lenivosť	11,9
7. niečo iné, uveď čo	-
9. neviem	9,1
88. neuviedol	22,5